

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előzetési árak:		Főszerkesztő: BENEDEK JÁNOS. Felelős szerkesztő: Uj. MÓRICZ PÁL. Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.	Hirdetési díjak: Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.
Helyben:	Videkre küldve:		
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 12 kor. — fill.		
Fél évre . . . 5	Fél évre . . . 6		
Negyed évre . . . 2 . . . 50 . . .	Negyed évre . . . 4		
Egy órára . . . 1	Egy órára . . . 1		
Egyes szám ára 4 fillér.			

Bakonyi Samu első beszéde

a parlamentben.

Irta: **Ujabb Móricz Pál.**

Mi, a kik közvetlenül ösmerjük a debreczeni második választókerület Kossuth-párti követének, dr. Bakonyi Samuak a kiváló képességeit, nagy tudását és Istentől áldott és adott gyönyörű szónoki erejét, tudtuk, hogy Bakonyiban a frázis gyártásra igen hajlandó magyar parlament komoly, pártkülönbség nélkül figyelmet és elismerést érdemlő nagy munkaerőt nyer.

Örömmel látjuk, tapasztaljuk, hogy a mi lelkes párthívünkben és kiváló barátunkban nem csalatkoztunk; sőt hogy a méltó disze és képviselője azon debreczeni erős független és magyar választókerületnek, mely őt oly diadalmasan küldötte be az ország-házba bizodalmas képviselőjeként.

Bakonyi Samu tegnap tartott első beszédével egyszerre a parlamentünk azon szónokai közé emelkedett, a ki iránt előismeréssel adózik minden párt, mert mindig komoly, érdekes és figyelmet érdemlő becsü a mondanivalója. Nem pusztán a hangulatkeltés délibábo képeivel keresi a halást, az elragadtatást, az olcsó tetszést, a zajos jeleneteket; hanem egész kalászos búzaföldet mutat, mely az ő tehetségének a földje, mely az ő munkásságának az áldott termése, melynek minden kalászfőjéből gazdagon pergedezik a mag, a búzaszem, melyben az egészséges táplálkozás, az erő, a jövő élet megannyi hatalmas csirája rejlik.

Bakonyi Samu első felszólalásával a magyar igazságügyhöz szólott.

A jó és biztos igazságügy szolgáltatása életkérdés minden nemzetre; mert igazság és tiszta erkölcsök nélkül elzüllik a nemzet; azért tehát a nemzeti igazságszolgáltatást biztos, eszményi tiszta alapra helyezni egyik főtekrvés. Nagyszerű tárgy ez. Bakonyi Samu e nagyszerű tárgyhöz méltó, széles tanulmányra, nagy tudásra, nagy tehetségre valló, szónoki erőben gazdag beszédével adott új érveket, új gondolatokat, új ítéleteket. És tartalmas, tárgyilagos, férfiasan nemes előadásával kivívta az összes parlamenti pártoknak érdeklődését, figyelmét, sőt elismerését is, mert a legszebb bizonyosságát adta annak, hogy olyan ember,

akit minden padból komolyan kell venni és hallgatni.

Mi, akik részt vettünk azon lelkes választási küzdelemben, melynek legszebb gyümölcse Bakonyi Samu országgyűlési követé választása, volt, leginkább és szívből örvendünk lelkes követünk és kiváló barátunk ezen első parlamenti nagy sikerének, mert bizony tudjuk, hogy utána még több más és maradandó siker következik, megerősítve a debreczeni választókat azon erős hitökben, hogy Bakonyiban egész embert, egész követet választottak.

A Kossuth párt részéről tüntető éljenzéssel s a többi pártok által is nem kevesebb figyelemmel, érdeklődéssel hallgatott nagyszabású parlamenti beszédet alább teljes szövegében adjuk, de lapunk közelebbi számában közölni fogjuk a fővárosi lapoknak e beszéd hatását és sikerét méltató írásait is; mert a követ sikereinek részese a kerület is, a mely őt bizodalmasul és szeretettel tisztele meg.

*

T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) A mikor először van szerencsém itt a házban felszólalással megkezdeni parlamenti kötelességem teljesítést, megvallom, nagyon szívesen maradnék meg a szakzerű kritika terén az igazságügyi költségvetéssel és az igazságügyi politikával szemben. — Ez az óhajtatásom azonban előadásomnak egész vonalán, fájdalom, nem valósíthatom meg, mert, a mint lesz szerencsém kiemelni, az a szerencsétlen államjogi helyzet, amelyben Magyarország Ausztriával szemben van, (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon!) állami igazgatásunknak és kormányzatunknak még ama terére is, melyen mégis leginkább érvényesül a magyar állam szuverenitása és önállósága, kiterjeszti csápjait és onnan is ragadja áldozatait. Épen ezért birálatomban az igazságügyi politikával szemben pártállásomból kifolyólag és azon megtisztelő megbízás folytán melyben pártom részesített, hogy t. i. álláspontját a költségvetéssel szemben képviseljem, ezekre a sérelmekre is kikell terjeszkednem. (Helyeslés a szélsőb.) Azonban az a párt, melyhez nekem tartozni szerencsém van, e ész parlamenti működésében számos bizonyosságot szolgáltatott arról, hogy a tárgyilagos kritika mezején ott, ahol az elismerés helyén van, ezzel sem kíván farkodni. Én tehát előterjesztésemnek mindjárt kezdetén készséggel ismerem el azt, hogy, noha az igen t. igazságügyminiszter urat most, költségvetésének tárgyalása elején még nem volt szerencsénk hallani, az ő munkaterve mégis ismeretes előttünk azokból a nyilatkozatokból, melyeket legutóbb is tett, a melyek hozzáférhetővé lettek mindnyájunk részére téve a lapokban; készséggel ismerem el, hogy ez a munkaprogram

érdemes és méltó egy öntudatos igazságügyminiszterhez és az igazságügyi politika vezetőjéhez. A reformoknak egész sorozata áll előttünk. A jogélet átalakításának domináló eszméit ismerjük meg abból a tervezetből, melyre főbb vonásokban a t. előadó ur is az imént rámutatott. Ezeknek a domináló eszméknek keretében lesznek bátor gyenge erőmhöz képest a tárgyilagos kritika kötelességét teljesíteni. (Halljuk! Halljuk!)

Első sorban, az igazsághoz hiven, rá kell mutatnom arra t. képviselőház, hogy igazságszolgáltatásunk fejlődése szempontjából, a reá fordított áldozatokat tekintve, tulságosan nem panaszkodhatunk, ha figyelembe vesszük, hogy az igazságügyi költségvetés milyen módon emelkedett. Ha egy pillantást vetünk az igazságügyi költségvetéseknek végösszegére és látjuk, hogy 1872-ben az első szervezés alkalmával a költségvetés 10 millió felüli összegre rugott és ezzel szembeállítjuk, hogy ma, 1902-ben csaknem 43 millió korona fordítatik az igazságszolgáltatás céljaira, e tekintetben, ismétlem; a fejlődésnek külső képét láthatjuk magunk előtt. Azonban, ha figyelembe vesszük egy nagyon fontos körülményt, azt nevezetesen, hogy az igazságszolgáltatás a jogélet terén szedett állami jövedelmek nem az igazságügyi tárczában irányoztatottak elő és nem ott számoltatnak el, (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon) hanem a pénzügyminiszter urnak költségvetésében és zárszámadásában, és ezeket megvizsgálva azt tapasztaljuk, hogy a legnagyobb részét törvénykezési bélyegekből és egyéb szintén a jogéletet terhelő bélyegekből, továbbá a jogilletekből és a törvénykezés terén felmerült u. n. leletekből az 1900. évi zárszámadás szerint 23 és 45, összesen tehát 68 millió korona van elszámolva, a pénzügyminiszterium idei költségvetésében pedig 69 millió koronát meghaladó összeg van előirányozva, amint már említettem, az igazságügyi költségvetésnek kiadási rovata 42,923.000 koronát tüntet fel, akkor, ha ezt a két számot összevetjük egymással, megtaláljuk a nyitját annak a sanyaru állapotnak, amelyre az igen t. előadó ur igen helyesen mutatott rá, hogy t. i. a magyar igazságügyi politika nem helyezhet arra jogosan megkívánható sulyt, hogy az ő alkalmazottai első sorban a bírák és a bírósági személyzet a kellő dotációban reszesüljön. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Én a helyes igazságszolgáltatásnak fő biztosítékát a magam részéről abban látom, hogy bíróságaink úgy láttassanak el, a mint az megilleti az állami életnek legfőbb tenyezőjét, Igaz ugyan, hogy az igen t. miniszterelnök ur a költségvetésnek általános tárgyalása során vagy talán a belügyi tárcza tárgyalása alkalmával azt a gondolatot fejezte ki, hogy az állami életben talán még fontosabb a jó közigazgatás, mint a jó igazságszolgáltatás. Én azonban akkor, midőn ujabban és igen helyesen minduntalan hangoztatják a harmóniát az állami életnek különböző funkciói között, nem vagyok képes ezt a klasszifikációt elfogadni és szembeállítani az igazságszolgáltatás fontosságát a közigazgatás fontosságával. —

Merem állítani az igen t. miniszterelnök ur felfogásával szemben, hogy mégis a legfőbb súlyt az állami élet feladatainak helyes betöltésében az igazságszolgáltatásra kell fektetni, és ennél fogva a legfőbb eslegjogosabb követelés az lehet, hogy mikor a tisztviselői kar fizetésének javítására gondolunk, első sorban éppen az igazságszolgáltatás közegei helyzetének javítására legyünk figyelemmel. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Ha az igen t. előadó ur azt mondja, hogy ez a javítás eddig azért késett, mert nem lehet kiszakítani az állami élet egyes tényezői helyzetének javítását az általános tisztviselői kar helyzetének javítása tervéből, ezzel szemben rá kell mutatnom arra a tényre, hogy az államhatalomnak egy más tényezőjével szemben nem volt ily skrupulózus a t. törvényhozás és a t. kormány, nevezetesen a hadsereggel szemben. (Élénk felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Igaz! Ugy van!) A tisztikarral szemben ez az aggály nem merült fel előtte soha. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Rámutatok arra, hogy kiszakítva az általános fizetés-rendezés keretéből, két alkalommal rendezték a tisztikar fizetését. — (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) — És ha szembeállítjuk azt a mértéket, a melyet alkalmazunk és követelünk kell a bíróság tagjaival szemben, azzal, a melyet alkalmazunk a kvalifikáció szempontjából a tisztikarnak legalább alantasabb közegeire, akkor az aránytalanság oly nagy, oly eljlesztő, hogy valóban szomorúan kell ebből azt a konzequenciát és azt a tapasztalatot levonnunk, hogy Magyarországon nem a közgazgatás fontosabb mint az igazságszolgáltatás, hanem mindkettőnél és az államélet valamennyi ágazatánál a legfontosabb, mert első helyre állítatik, a militarizmus minden követelménye. (Zajos felkiáltások a szélsőbaloldalon: Igaz! Ugy van!)

Kubik Béla: Bees parancsol!

Bakonyi Samu: Én, t. ház, látom azokat az akadályokat, a melyek kesleltetik a tisztviselői kar fizetésének általános rendezését, de én ezeket az akadályokat nem respektalom akkor, midőn azon bírői kar helyzetének javítását kell követelni, melylyel szemben a teljes elismerésnek lobogóját készséggel hajtom meg erről a helyről. (Tetszés a szélsőbaloldalon.) Mar a legutóbbi fizetésrendezésről szóló törvényben, az 1893: IV. törvény-cikkben azt tapasztaljuk, hogy az elsőfolyamodású bíróságoknál, eltekintve a kir. tablai ezimmet és jelleggel való felruházástól, a legjobb dotáció 2400 frt, ellenben a legkisebb 1100 frt. t. i. a kilenczedik osztálynak harmadik fokozata. Ha figyelembe vesszük ezzel szemben azt, hogy a bírői állás betöltéséhez nemcsak nagy elméleti kvalifikáció és gyakorlati hosszabb működés kívántatik, hanem az a 26-ik életév betöltéséhez is van kötve és ha figyelembe vesszük, hogy ennél az ellátásnál az összes illetékekkel együtt sokkal magasabb díjazásban részesülő tagja a tisztikarnak nincs ehhez a megszorításhoz kötve, úgy, hogy ezt a dotációt a hadseregnek legfiatalabb tagja, egy fiatal hadnagy már 18 éves korában elérheti, akkor mindenki igazoltnak fogja látni azt a kijelentést, hogy Magyarországon, fájdalom, nem a mi belső államéletünk egyik vagy másik ága, hanem a hadsereg követelménye, a hadsereg szelleme uralkodik. (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Beesnek parancsa!

Bakonyi Samu: Én tehát sürgősnek, elodázhatatlannak, minden más tekintetben felülállónak tartom a bíróság helyzetének javítását. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Azt mondja az igen t. előadó ur, maga is átérzve e felfogás helyességét, hogy az idej költségvetés már számot vetett

ennek a követelménynek sürgős voltával és reámutat különösen arra, hogy a kezelő személyzet helyzetén igyekszik javítani a t. igazságügyminiszter ur, a mikor — a mint ő kifejezi magát — a legalsó fokozaton levő páriák helyzetét törekszik rendezni 135 irdoki állásnak megszüntetésével, illetőleg irodatisztek közé sorozásával, de mindjárt megjegyzi, hogy ez a díjnokok számának apasztása árán volt lehetséges.

Nessi Pál: Szép kis spórolás!

Bakonyi Samu: Ha páriákról beszél az igen t. előadó ur, ezt elfogadom, mert csakugyan többé-kevésbé a magyar államnak páriái közé sorozhatók ezek a becsületes, hű munkások. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Azonban, ha a páriák helyzetében fokozatot lehet felállítani, akkor azoknak a szegény díjnokoknak helyzetét kell a legalso fokra helyezni. Csalados emberek ezek nem kis számmal és igen sokan most kenyerüket veszítik. (Mozgás és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Szégyen! Gyalázat!)

Azt mondja az igen t. miniszter ur a költségvetés indoklásában, hogy ezzel szemben a megmaradt díjnokok helyzetét kívánja javítani. A költségvetés részleteiből azonban kiténik, hogy nemcsak az irnokok számának apasztásával, illetőleg irodatiszti osztályokba való sorozásával áll elő az igen t. kormány felfogása szerint a díjnokok száma apasztásának szükségé, hanem hogy a kezelést, mint mondja, gyorsabbá, átláthatóbbá, tisztábbá tegye, gépirónokot alkalmaz az egyes bíróságoknál nagyobb számmal, a mi természetesen megint a díjnokok számának apasztását vonja maga után.

Azonban áttérek már most, ezen látszólag aprólékos szempontoknak jelzése után, azokra a nagyszabású reformokra, a melyeknek tervét ismerjük, a melyeket érintett a t. előadó ur és a melyek közül az általános polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslat immár beterjesztett és az igazságtügyi bizottság tárgyalására vár.

Én nem látom természetesen elérkettnek az időt arra, hogy a perrendtartást akar egészében, akár részleteiben nevezetesebb intézményeinek szempontjából már most bírálat tárgyává tegyem. Csak annyiban fogom azt most méltatni és fogok azazal szemben egy-egy bíráló megjegyzést tenni, hogy amennyiben összefügg az általános igazságügyi politikának szükségével, követelményeivel. (Halljuk! Halljuk!)

Természetesen, mint gyakorló jogász nem kezdek ezt mással, mint a feletti örömmel kifejezésével, hogy végre valahára odaig jutott törvénykezésünk reformja hogy az általános polgári perrendtartás előterjesztését üdvözölhetjük és abban a szóbeli eljárás hehoztalát végre valahára közzönhetjük. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Egyes részleteket vagyok bátor csak érinteni, a melyek felfogásom szerint szorosan összefüggnek igazságszolgáltatásunk általános feljavításával, de összefüggésben állanak nagy nemzeti érdeinkkel is.

Ilyen a nemzeti, a magyar szempont. (Halljuk! Halljuk!) Látszólag kiesiny részlet az, azonban következményeiben mérhetetlen nagyfontosságú körülmény, a melyre első sorban kívánok rámutatni. A perrendtartási törvényjavaslat 326. §-a megtartja a kereskedelmi könyvek bizonyító erejét. Nemzeti érdekeink, a magyarság és a magyar nyelv érdekeinek védelmében, fájdalom, ez a törvényhozás meggyőződése szerint mindig tulságosan nagyielkü volt és nem sietett megragadni az arra kínálkozó alkalmakat, hogy eszközöket, fegyvereket teremtsen a nemzeti eszme, a magyarság védelmére. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Nem tudom azt a tartózkodást méltányolni,

amely e tekintetben az igen t. igazságügyminiszter urat vezette. Az ő hazafiságáról, nemzeti érzéséről én sokkal nagyobb véleménynyel vagyok, semhogy hozzá illőnek, hozzá méltónak ne óhajtottam volna üdvözölni azt a bátor kezdeményezést, amelyet én tőle elvártam volna és a melyre már most bátor vagyok rá mutatni, mint olyanra, amelynek megvalósítását ezen törvényjavaslatnak tárgyalása alkalmával, azt hiszem, pártom is követelni fogja. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Más, a mienknél sokkal gyengébb államokban . . .

Nessi Pál: Romániában is!

Bakonyi Samu: . . . sokkal messzebb megy a törvényhozás és a kormányzat, mint a mennyit én most a perrend keretében ezen pontra vonatkozólag megkivánnék. Nem tűri meg, illetőleg adó alá veti az idegen nyelvű czégtáblákat, mi pedig nem bírnak annyira bátorsággal, annyi nemzeti önértettel, hogy a mikor bizonyító erejét meghagyjuk a könyvek magyar nyelven vezetésének (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) és megfoszszuk a bizonyító erejüktől mindazon könyveket, a melyek a magyar állam bíróságai előtt idegen nyelven szerepelnek. (Igaz! Ugy van a szélsőbaloldalon.)

Nessi Pál: Nem engedik meg Bécsben!

Bakonyi Samu: Egy másik, ennél talán általánosabb szempont, a melyet kiválóan hangsúlyozni kívánok és a mely a perrendtartás kérdésével a legszorosabb összefüggésben van, igénytelen felfogásom szerint, az ügyvédség kérdése. (Halljuk! Halljuk!)

Óvakodom attól, hogy a magyar ügyvédségről úgy szóljak itt a törvényhozás termében, amely az egyetemes magyar nemzetet van hivatva képviselni és annak számára üdvös törvényeket alkotni, mint osztályérdekek kielégítését sürgető testületről. Nem is szólhatnék így, mert azzal a felfogással, a melyet én táplálok az ügyvédi hivatásról, ez a kívánság, ez a szempont összeegyeztethetetlen is volna. Hogyha a magyar ügyvédségnek multjára vetünk egy tekintet meg fog arról győződni mindenki, hogy az osztályérdekek istápolására való törekvés mindenkoron ki is volt zárva az ügyvédség kebeiből. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) És hogyha egy elfogulatlan másik pillantást akarunk vetni a magyar ügyvédség történetére, nem fogja senki sem igazságszeretettel kétségbe voahatni azt, hogy a magyar ügyvédség szolgáltatott a magyar közéletnek mindig olyan tényezőket, a melyek annak terhet vittek, a mely tényezők hatalmasan mozdították elő a magyar nemzet kifejlődését, s a mely tényezők a magyar államiaság sok százados nehéz küzdelmeiben mindig elől jártak. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Éppen azért én nem az ügyvédség osztályérdekeiből, hanem az egyetemes magyar nemzet érdekének helyes felfogásából, a magyar állam kiépítésének a szempontjából hangsúlyozom azt, hogy a magyar ügyvédséget olyan helyzetbe kell hozni, a melyben eme történelmi tradíciók által reárott és eddigé mindig híven követett kötelességzetének képes leg en mindenkoron megfelelni. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Azért az ügyvédi kar függetlenségét kiváló gondozás és oltalom tárgyává kívánom tétetni a magyar törvényhozás által. Azt kívánom, hogy bebizonyosodjék arról nálunk is, a mit minden időknek egyik legnagyobb ügyvédje, a francia Borrer mondott, hogy: az ügyvédi kar hivatásának a helyes felfogása és betöltése közszabadságok mindig egyik legnagyobb biztosítékát képezte. És eszembe jutnak az ujkr egyik legnagyobb autokratájának a szavai, I. Napóleonnak egy nyilatkozata, a ki az ügyvédek-ről azt mondotta, hogy azok a pártütés, a

bűnök és árulások koholói. „Azt akarom” —
 ugymond — „hogy ki ne lehessen metszeni
 az olyan ügyvéd nyelvét, a ki a kormány
 ellen használja azt.”

Ennek az autokratának a felfogása meg-
 mutatja, hogy milyen értéke van az ügyvédi
 kar függetlenségének a közszabadságok szem-
 pontjából.

Ezért, a nélkül, hogy én a polgári
 perrendtartásról benyújtott törvényjavaslat-
 nak az ügyvédség állására, függetlenségére
 vonatkozó egyes sérelmes intézkedéseit most
 részletekben tennem bírálat tárgyává, csak
 azt a kívánságot akarom kifejezni magam
 és pártom részéről, hogy ezen rég óhajtott
 törvény megalkotása alkalmával kiküszöböl-
 tessenek abból mindazon intézkedések, melyek
 vitálják, sérelmesen érintik nemcsak ezt a
 nagy ügyvédi osztályt, hanem az ügyvédi
 karnak a magyar nemzet egyetemes ér-
 deke szempontjából jogosan megkívánt füg-
 getlenségét is. (Ugy van! a szélsőbalol-
 dalon.)

A legszorosabb összefüggésben áll
 ezzel a kérdéssel magának az ügyvédség-
 nek a törvénye, az ügyvédi rendtartás re-
 formja. Nincs napirenden most ez a kérdés
 de az igen t. előadó urtól, a kinek tekin-
 tetben az álláspontját egészen illetékesnek
 kell elfogadnom, örömmel hallottam azt és
 tudjuk is a nyilvánosság organumainak köz-
 leményeiből, hogy az ügyvédi rendtartás re-
 formja elvégre valahára szintén tervbe van
 véve. Hiszem, remélem, hogy a régi bajok,
 a régi nagy sérelmek orvoslást fognak ta-
 lálni az erre nézve benyújtandó törvényja-
 vaslatban. Nem teszem fel az igen t. igaz-
 ságügyminiszter ur részéről, hogy maga is
 ne osztóznék mindannak helyességében, a
 mit én az ügyvédi kar helyzetéről elmondot-
 tam, az ügyvédi kar függetlensége, a nem-
 zet nagy érdeke tekintetében hangoztattam.
 Azonban hibáztatom azt, hogy annak a té-
 nyezőnek részéről, a mely első sorban volna
 hivatva irányt adni e tekintetben, megál-
 lítani azokat az irányelveket, a melyek sze-
 rint ez a nagy organikus reform kell, hogy
 megalkottassék, ezeket az irányelveket még
 semmiféle alkalommal sem volt szerencsénk
 hallani. Mint tudjuk, az igen t. igazságügy-
 miniszter ur két irányban is halad ezen a
 téren, a mennyiben két kiváló ügyvédet is
 megbízott az ügyvédi rendtartás reformjá-
 nak elkészítésével. Megbízott egy olyan ügy-
 védet, a ki az ügyvédi kar számára kötött
 voltát valja helyesnek és megbízott egy
 másikat, ki az ügyvédség szabadságát kívánja
 e tekintetben is fentartani. (Halljuk! Hall-
 juk!) Már mostan az igazságügyminiszter
 urnak ez az eljárása méltán hagyhat minket
 kétségben az iránt, hogy vajjon ő melyik
 álláspontot valja magának.

Plósz Sándor igazságügyminiszter: (Hal-
 luk! Halljuk!) A numerus clausus ki van
 zárva. Sőt utasításban adtam ki, hogy e
 szerint nem lehet dolgozni. (Halljuk!
 Halljuk!)

Bakonyi Samu: Nagyon örülök, hogy
 ezen aggodalmamnak hangoztatásával alkalmat
 adtam az igen t. igazságügyminiszter
 urnak, hogy már most, közbeszólás alakjában,
 eloszlassa azon kételyeket, melyek
 nemcsak az ügyvédségnek egyes rétegeit,
 hanem általában véve, a jogász-közvéle-
 ményt foglalkoztatták abban a tekintetben,
 hogy az ügyvédi kar szabadságát ilyen mó-
 don kívánja érinteni.

Jogéletünknek erről az ágáról szólva,
 természetesen előtérbe tolu a mostani ügy-
 védi rendtartás számos hiánya. (Halljuk!
 Halljuk!)

Ügyvédi rendtartásunk a kamarai szer-
 vezet alakjában van létesítve. Tagadhatatlan
 azonban és ezt minden gyakorló ügy-
 véd kénytelen bevallani és elfogulatlanul bi-

zonyára az igen t. igazságügyminiszter ur
 is elfogja ismerni, hogy a kamarai szerve-
 zet mostani alakjában a hozzákötött köve-
 telményeknek meg nem felel. (Ugy van!
 Ugy van! a szélsőbalon.) Gyengének bizo-
 nyultak az ügyvédi kamarák a törvényben
 reájuk bízott feladatok teljesítésére. (Ugy
 van! Ugy van! a szélsőbalon.) 27 ügyvédi
 kamarát szervezett az 1874-iki törvény. E
 27 ügyvédi kamara az országban terület
 szerint is úgy van megosztva, hogy egyes
 ügyvédi kamarák számbeli erővel kiválnak,
 más kamarák pedig és a legtöbb ilyen, már
 tagjaik számának csekélységénél fogva sem
 fejthetik ki azt az erőt, amely megkívánta-
 tik ahoz, hogy a törvényben reájuk rótt fel-
 adatot teljesíthessék. (Ugy van! Ugy van!
 a szélsőbalon.) E tekintetben felhívom a t.
 miniszter ur figyelmét az egyik ügyvédi ka-
 marának, a debreczeni kamarának jele itésé-
 ben megpendített azon eszmére, hogy a ka-
 marai területek beosztásánál vegye irány-
 adóul a kir. ítélőtáblák beosztását, csök-
 kentse az ügyvédi kamarák számát, létesít-
 sen a királyi tábla székhelyein 11 ügyvédi
 kamarát; ilyenformán arányosabban tömör-
 rülnek az ügyvédek az egyes kamarákban
 s a kamarák sokkal nagyobb mértékben
 fejthetik ki azt az erőt, amelyet tőlük elvár
 a törvény és joggal vár az egész magyar
 közönség. (Ugy van! Ugy van! a szélső-
 balon.)

Mindenesetre így nagyobb alkalmat
 fog nyerni ez ügyvédi kar önkormányzatá-
 nak kifejtésére, a mely önkormányzat ez
 idő szerint nem teljes, nem teljes pedig
 azért, mert az autonomia egyik legemine-
 sebb elemét, a kiegészítés jogát a törvény
 maga részben kivieszi az ügyvédi testület
 kezéből. A felvételek tekintetében az ügy-
 védi kamara választmánya a m. kir. Curia
 felfogásának gyámsága alatt áll, a melynek
 felfogásáról lehet a legnagyobb elismerés
 sel megemlékezni, csak egyet nem lehet
 róla elmondani, hogy állandó volna, hogy
 bizonyos szilárd elveket tartana szem előtt
 mert az folyton ingadozik, és a mint helye-
 sen hangsúlyozta egy kiváló kartársam,
 gyakran tért enged a túlzó humanizmusnak,
 tért nyit arra, hogy más jogi professziókban
 be nem vált, sőt onnan okkál móddal kikü-
 szöbölt elemek az ügyvédi karba beférköz-
 ve, ennek színvonalát leszállítsák. (Általa-
 nos tetszés.)

Beksics Gusztáv: Ez igaz!
Bakonyi Samu: És ha ez így van, és
 ha ennek a sajnálatos körülménynek immár
 általános elismerésre kell találnia, akkor
 ebből csak az következik, hogy a megalko-
 tandó törvényben első sorban ezen kell se-
 gíteni, mert az ügyvédi kar függetlenségé-
 nek, a melylyel, a mint mondtam, — és
 ez felfogásomnak alapeszméje, a nemzet
 egyetemes érdeke szorosan összefügg, leg-
 fontosabb feltétele a színvonal emelése,
 egy a képzettség, mint az etikai követel-
 mények szempontjából. (Ugy van! Ugy van!
 a szélsőbaloldalon.)

Méltóztassék most megengedni, hogy
 ismét nem egyoldalú osztályérdeket tartva
 szem előtt, hanem az általános nemzeti ér-
 dekek szempontjából foglalkozzam azzal a
 tervszel, a mely a jogi szakoktatásra vo-
 natkozólag ismeretessé vált. Általánosság-
 ban felsőbb közoktatási szempontból lehe-
 tetlen nem helyeselni azt a felfogást, hogy
 a felsőbb oktatás decentralizáltassék. E te-
 kintetben teljesen magaméva teszem Ballagi
 Géza t. barátomnak a közoktatásügyi tärca
 tárgyalása alkalmával előadott felfogását. De
 ennek az általános, szerintem helyes szem-
 pontnak nem szabad a jogi szakoktatás kér-
 désében elnyomni azt a másik, nem kevésbé
 helyes szempontot, hogy az nem szolgálhat
 rováására a jogi professzió színvonalának, az

elméleti jogi képzettségnek. Mikor, t. képvé-
 selőház, ez a reformtervezet, általában véve
 a jogi képzés reformjának gondolata, a mint
 az most all előttünk, a tudományos, elmé-
 leti képzettségnek a színvonalát egy fokkal
 leszállítani törekszik, ezzel én egyetérteni
 nem vagyok képes. (Ugy van! a szélsőbal-
 oldalon.) Ugy kell nekünk a jogi szakokta-
 tás reformját megcsinálnunk, hogy az ne
 csak a számát kisebbitse, elismerem, ag-
 gasztó mértékben szaporodó ügyvédi karnak,
 hanem egyúttal annak az elméleti képzett-
 sége színvonalát inkább emelje, mintsem
 leszállítsa. (Ugy van! Ugy van! balfelől.)
 Természetesen előtérbe tolu itt az a helyes
 gondolat, hogy a bírói és az ügyvédi képe-
 zítést egységessé kell tenni. (Ugy van! bal-
 felől.) Én ezt az eszmét a magam részéről
 örömmel üdvözlöm, mert visszas helyzetnek
 kell tartanom azt, hogy a jogszolgáltatás
 ítélő tényezői elméletileg alacsonyabb képe-
 zítéssel bírnak, mint az igazságszolgáltatás
 többi tényezői és különösen az ügyvédi kar,
 a melynek munkája felett a bíró ítélkezni
 van hivatva.

Azonban a képzettségnek ezt az egy-
 ségessé tételét más módon is el lehet érni.
 E tekintetben nemcsak az elméleti kiképzés
 szempontjára utalok, hanem rá kell mutat-
 nom a bírói állások betöltésének a módjára
 is, rá kell mutatnom arra, hogy úgy az ügy-
 védi kar, mint a bírói kar színvonalát emelni
 fogja különösen az, ha megteremtjük a kap-
 csolatot és a kölcsönös visszahatást a két
 professzió közt; az a kapcsolat és az a köl-
 csönös visszahatás pedig az én meggyőző-
 désem szerint akkor létesülne leginkább,
 hogy ha — a maga idejében s remélem,
 hogy az igen t. igazságügyminiszter ur nem
 fogja azt nagyon messzire elodáznai — bírói
 szervezetünk hiányainak pótlására fog majd
 előterjesztés tételni, (Ugy van! a szélsőbal-
 oldalon.) ha majd ki fog mondatni az erre
 vonatkozó reformjavaslatban, hogy bírói áll-
 lásra csak az alkalmazható, a ki hosszabb
 időt töltött ügyvédi gyakorlatban, (Igaz!
 Ugy van! a szélsőbaloldalon) a mint ez
 megvan azokban az államokban, a melyek-
 ben az ügyvédi és a bírói kar szoros kap-
 csolata, kölcsönös visszahatása magára a
 jogéletre nézve a legüdvösebb gyümölcsö-
 ket termette századokon át: (Igaz! Ugy
 van! a szélsőbaloldalon.) Angliában és Bel-
 giumban. Angliában a legalacsonyabb bírói
 állás betöltésére is legalább het évi és a
 magasabb állások betöltésére 10–15 évi
 ügyvédi praxis szükséges.

Krasznay Ferenc: Nincsenek is ott
 burokrata bírák!

Bakonyi Samu: Így meg lesz teremtve
 az együttműködésnek az a hatályossága, a
 mely igen sikeresen még az anyagi érdekek-
 nek a kultiválását is messze felülmúló mér-
 tékben fogja emelni magának az ügyvédi
 karnak színvonalát, annak függetlenségét és
 ebből kifolyólag a nemzet erejét. (Élénk
 helyeslés a szélsőbaloldalon.)

T. ház! Mondottam, hogy kerülni óhaj-
 tom az egyoldalúságot az ügyvédség felfo-
 gásában. Hogy ennek bizonyosságát adjam, én
 sajnálatos kénytelen vagyok rámutatni arra,
 hogy bizony vannak hibák Ezek azonban én
 szerintem okozatok; okozatai, folyamányai
 annak a helyzetnek, amelyben ma az ügy-
 védi kar a törvényhozás által elhanyagolt
 állapotában sinylődik. (Ugy van! a szélső-
 baloldalon.) Épen azért azt hiszem, hogy ha
 egyszer a törvényhozás erős kézzel ragadja
 meg a kezdeményezést az ügyvédség szín-
 vonalának és helyzetének javítása czeljából,
 ezek a hibák, amelyek csak okozatai a mai
 helyzetnek, önmaguktól fognak kiküszöböl-
 tetni. Vagyok bátor itt rámutatni egy körü-
 lmenyre, amely talán a legközelebb áll e
 tekintetben az élethez, és a melynek hátrá-

nyait a közönségnek épen a legszegényebb rétegei érzik a legnagyobb mértékben, vagyok bátor ramutatni a reform egy másik alkotó részére, a végrehajtási törvénynek a reformjára, (Halljuk! Halljuk!) amelyet az előadó ur előterjesztésében szintén érintett, és amelyet, mint tudjuk, a t. igazságügyminiszter ur is igen helyesen akként vett tervbe, hogy az majd a perrendtartásról szóló törvénnyel egyidejűleg legyen életbe léptetve. Azok a szempontok, amelyek e tekintetben köztudomásra jutottak, olyanok, hogy nem habozom kijelenteni, hogy en azokat legnagyobb mértékben helyeslem és magamévá teszem.

A végrehajtási eljárásnak egyszerűsítése, nevezetesen, hogy ne kelljen külön végrehajtást kérni a jogerős ítélet alapján, hanem, hogy a jogerő konstatálása után közvetlenül, külön beadvány nélkül, jelentkezés útján, lehessen a végrehajtást kérni, olyan intézkedés, mely nemcsak egyszerűsíti, hanem előcsöbba is teszi az igazságszolgáltatást. Ezt én feltétlenül és kész örömmel üdvözölöm. Helyeslem a t. miniszter urnak azt a tervét is, hogy a végrehajtási törvényben megalkossa a jogszolgáltatás keretében azt a nemzetgazdaságilag is igen fontos intézményt a melynek a létesítése ezt a párt hosszú idő küzd már, t. i. létminimumot. Helyeslem azt a gondolatot is, hogy a végrehajtás alól kivendő existenzia-minimumok kiterjesztésének ne csak az ingatlan birtokra, hanem az ingóságokra is. (Elték helyeslés a szélsőbaloldalon.)

De mikor az ügyvédi kar egyes tagjainak, hala Istennek, szörványosan mutatkozó ily természetű hibáit érintetem, rá kell mutatnom különösen egy dologra és ezzel indokolnom kell igenytelen nézetemet. (Halljuk! Halljuk!) Tapasztaljuk azt, hogy az árverések folytonos halogatása folytán akarhányszor áll elő az a helyzet — fájdalom, tudok rá nem egy esetet — a midőn az árverések elhalasztásáért szedett díjak összege felülmúlja magát a végrehajtás tárgyának értékét. Ez az állapot engem arról győz meg, hogy az ügyvédnek a végrehajtási eljárás során kifejtett intervencziója nem ügyvédi teendő, (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) és én szíves örömmel járulnék hozzá ahhoz, hogy ez az ügyvédi funkcióból kiküszöböltessek, (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) hozzájárulnék olyan alakban, hogy a végrehajtói kart államosítsanak.

A bírósági végrehajtók fegyelmi szempontból és más tekintetben is amugy is a bírósági hivatalnokok közé soroztatnak — fizetés nélkül, ellátás nélkül, nyugdíj nélkül. (Mozgás a bal- és a szélsőbaloldalon.) Felkialtasok a bal- és a szélsőbaloldalon: Jövedelmük van! 6000 frtot keresnek évente! Igen érdekes dolog, t. ház, hogy (Halljuk! Halljuk!) a most érvényben levő végrehajtói törvény tárgyalása alkalmával azon törvényjavaslataknak előadója, (Halljuk! Halljuk!) a ki azóta egy, ugy látszik, sokkal inkább neki való al asba jutott; (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) Szögyény László, a mostani berlini nagykövet, e törvénynek fő előnyét abban látja, hogy az államháztartást semmivel sem terheli, miután a végrehajtók az államtól fizetést nem nyernek, hanem a felek által esetről-esetre díjaztatnak. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Ezt, t. ház, a magam részéről ezen intézmény fő hátrányának kell, hogy tartsam. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) — mert — a nélkül, hogy a most működő bírósági végrehajtói kar integritását bármiképen érinteni kívánám, hiszen épen az ő érdekükben is áll az én felfogásom — mégis azt látjuk, t. ház, hogy az ilyen előnyös helyzet mellett, a melynek korollár uma az, hogy semmiféle biztos ellátásban nem részesülnek ezek a végrehajtók, tág tere nyílik nem egyszer

a visszaéléseknek; (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) tág tere nyílik annak, hogy azt a „fő előnyt“ igenis minél inkább kihasználja az állam által nem díjazott állami funkcionárius és a felek által díjaztassa magát. Igaz, hogy erre az vethető ellen, hogy hiszen a díjak meg vannak állapítva: de már az imént rámutattam arra, hogy a megszorult adós, hogyha csak egy halasztást kaphat, hajlandó sokszor azon halasztás előnyével és különösen az ő nyomott helyzetével semmiképen arányban nem álló viszonzolgáltatás útján is megnyerni ezt az előnyt; és így áll elő az a helyzet, hogy hol az ügyvéd, hol a végrehajtó hibájából nem tudom melyiknek javára billen a mérleg, de megesik az, a mit mondtam, hogy t. i. a szegény ember adósságát a halasztás megadásának díjaival már ki lehet fizetni. De én különösen azért kívánám ezt az intézményt, mert az ügyvédi funkciók közül való kiküszöbölése által ezen nem odaváló teendőnek az ügyvédi kar színvonalának emelését mozdítanók elő. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

T. ház! A tervbe vett reformok közül nem hallottam a t. előadó ur által — ha nem tevedek — (Halljuk! Halljuk!) a csődtörvény reformját említeni. Hogy azonban ennek mielőbbi reviziója is elengedhetetlenül sürgető szükség. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) azt, ugy hiszem, nem fogja elfogulatlanul kétségbe vonhatni senki. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk!) T. ház. Régebben hallottuk, hogy az igazságügyi kormány foglalkozik azzal az eszmével, hogy a csődön kívüli bírósági egyezségnek intézményét létesítse. Ha statisztikai adatokkal akarnám a t. ház türelmét igénybe venni, (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) ez messze vezetne; de ki tudom mutatni, t. ház, hogy a mai csődeljárás nem felel meg annak a feladatnak, hogy a hitelezőket követelésüknek valamelyes, méltányos részéhez legalább hozzá juttassa. Mert hiszen, ha a csődeljárás eredményét látjuk, abból az sül ki, hogy bizony abból a csődtömegből a legkevesebbet leggyakrabban épen a csődhitelző kap. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A csődeljárás felemészti a csődvagyont igen nagy részben. Annak nehézkessége, költséges volta nyilvánvaló minden tárgyalagos figyelő előtt. Épen ezért én azt óhajtom, hogy a csődön kívüli bírói egyezségnek intézménye vétessék fel szintén az igazságügyi kormány munkaprogrammjába, mert így ez a visszás helyzet meg fog szűnni, de egy más üdvös eredményt is fog előidézni meggyőződesem szerint, a mely megint az ügyvédi karnak erkölcsi színvonalát fogja emelni. Mindenekelőtt ismeretes az a helyzet, a melyben az ügyvédi kar a csődtömeg-gondnokságok osztogatása tekintetében a bírói karral szemben áll. Ha valami alkalmas az ügyvédi kar önállóságát, függetlenségét a bíróságokkal szemben alásní, megsemmisíteni, ugy ez a rendszer az. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Önérzetes ügyvéd, a ki megbecsüli hivatását és ugy fogja fel azt, mint a nemzeti társadalmi önállóságnak egyik nagy biztosítékát, az ugyan kilincselni, anti-chambrirozni nem fog sehoh, hogy csődtömeghez jusson.

E tekintetben, bár tudom, hogy az igazságügyminiszter ur figyelme erre kiterjedt, mégis csak ez a helyzet áll fenn. Nem mondom, hogy rosszakaratról szólhatunk, de a helyzet, a tények idézik ezt elő, hogy bizonyos pártfogás, bizonyos szolgálatoknak a jutalmazása az irányadó szempont, a mely a csődtömeg-gondnokságok kiosztásánál itt-ott irányadó. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ez nem fér össze azokkal a követelményekkel,

a melyeket az ügyvédi kar állásához, önállóságához méltán fűzünk és nem fér össze, mint mondám, magának az intézménynek korrektségével; így azokat az üdvös eredményeket, a melyeket annak idején tőle vártunk, előidézni nem fogja soha. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

A perrendtartásról és az azzal rokon törvényhozási intézkedésekről szólva, sajnálattal nélkülöztem a t. előadó urnak beszédében egy másik reformnak a felemlítését; is és ez a tőzsde bírósági eljárásnak reformja. A ki a tőzsde-bíráskodást figyelemmel kíséri annak fennállása óta, azt hiszem, hogy nem vonhatja kétségbe és nem tarthatja nagyon merésznek azt az állítást, hogy ez az intézmény nem felel meg eredeti céljának. A részletekkel én nem akarnám a t. ház figyelmét megterhelni, de azt hiszem, hogy velem együtt helyesnek fogja tartani mindenki azt, hogy első sorban a hataskörét kell megszorítani ennek a bíróságnak és pedig azokra a tőzsdei ügyletekre szorítani, a melyek a tőzsde tagjai között köttetnek. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) hogy vége vetessék annak az állapotnak, a mely ma fennáll és a melynek helytelen, sérelmes és pusztító voltát a bíróság is felismerte, in thesi legalább, a mikor megalkotott két u. n. teljes-ülési határozatot, az egyiket, 1888. december 14. dikén, a melyben kimondotta, hogy a bíróság „realis kereskedelmi ügyleteknek nem tekintheti, ennél fogva a tőzsdei bíróság ezentul nem fog megítélni olyan követelést, a mely gabona-határidőszület fedezet hiányában eszközölt lebonyolításából származik.“

Sőt ennél is tovább ment, a mikor egy másik megállapodásában, hozzánk közelebb eső időben — tehát azt hinnők, hogy még élő hatállyal — kimondotta, hogy „a tőzsde tanács szükségesnek tartja kinyilatkoztatni, hogy az elébe vitt perekben figyelem oly körülményekre is kiterjed, a melyekből alapos következtetés vonható arra, hogy az ügyletekben tájékoztatlan személyek rászédése, avagy kizsákmányolása czélozlatott és a mennyiben a tőzsdebíróság arra a meggyőződésre jut, hogy ily körülmények forognak fenn, az ezek alapján támasztott igényeket nem itéli meg.“ Ha igazságosak akarunk maradni, ki kell mondanunk, hogy ez írott malaszt maradt, (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) mert napról-napra tapasztaljuk azt, hogy igenis, a íratlan egyének behalóztatván különféle ügynökök által (Ugy van! a szélsőbaloldalon), oia kerülnek a tőzsdebíróság elé s ott elverik rajtuk a port és az említett teljes ülési megállapodások, sem az egyik, sem a másik, irányadóul többé nem tekintetnek. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ezért, t. ház, meggyőződesem az, hogy a tőzsdebíróság helyes reformja ezen bíróság hataskörének az általam kívánt megszorításában lesz leginkább feltalálható. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Kapcsolatos a perrendtartás kérdéseivel a telekkönyvi rendtartásnak a reformja is. E tekintetben az egymást követő kísérletek egész hosszúsorával állunk szemben, amelyekről a jóakaratot elvitatni nem lehet; de a t. igazságügyminiszter ur jelentésében — és gondolom, a költségvetés indoklásában — maga is elösmerte, hogy ezek a reformok nem önmagukban véve, az eddigi parciális reformok t. i. sem egymással kapcsolatban czéljuknak teljes mértékben meg nem feleltek és elérkezettnek látja ő maga is az időt arra, hogy a telekkönyvi rendtartás reformja valahára egységes törvényhozási elintézés nyerjen. Ehhez magam is pártom részéről szívesen csatlakozom, és annak idején azt támogatni is fogjuk. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

T. ház! A jogi élet egy másik nagy

agára tartozik, a minek hangoztatását örömmel hallottam a t. előadó ur részéről is, a büntető novellának a megalkotása. Nem lehet elvitatni, hogy újabb korunk jogi alkotásai közt a magyar büntető-törvénykönyv egyik legnevezetesebb alkotás, a mely becsületet szerzett az egész világ nagy jogászközönsége előtt a magyar nemzet teremtő erejének. Azonban az élet természetesen halad, sok részben antikváltak annak egyes intézkedéseit, a kor sok tekintetben sok új nagy szükségletet teremtett, a melynek kielégítése immár el nem odazható. Így meggyőződésem szerint a novellaris reformnak első sorban ki kell terjednie magának büntetési rendszerünknek bizonyos fokú javítására. És itt első sorban áll, meggyőződésem szerint, annak az intézménynek a behozatala, a mely mindenütt, a hol megalkotott, csak üdvös gyümölcsöket termelt: a feltételes elítélés intézményének. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Ha az 1900. évről szóló bűnügyi statisztikának eredményeit mérlegeljük, azt tapasztaljuk, hogy az összes elítéltek, illetőleg az 1900. évben szabadságvesztésbüntetésre ítélték közül kiszabadultaknak csak 18 százaléka a husz éven aluli korban van; és ha ezzel szembevetjük azt a másik statisztikai eredményt, hogy a kimért szabadságvesztési büntetéseknak aránytalanul nagy része rövid időtartamú, s ha figyelembe vesszük a modern kriminológia ama tapasztalatokon alapuló tételét, hogy a büntetés céljával semmiféle büntetési nem és büntetési tartamra annyira ellentétben, mint épen a fiatal büntetettek rövid szabadságvesztési büntetésnek feltétlen végrehajtása, akkor lehetetlen elvitatni a tervbe vett intézmény helyességét elméleti szempontból. Ha pedig a gyakorlati eredmények világánál ítéljük meg a dolgot a külföldi példák nyomán, akkor annak hasznai nyilvánvalóan előttünk állanak. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Hiszen, t. képviselőhaz, a járásbírók egy hónapot meg nem haladó szabadságvesztési büntetéssel az összes szabadságvesztési esetek közül az elítelt 95,8%-át marasztalták el 1900-ban. Hat hónál tovább tartó szabadságvesztési büntetésre 1900-ban mindössze 11 személyt ítélték. A királyi törvényszékek pedig hat hónál tovább tartó szabadságvesztési büntetésre mindössze 89 személyt ítélték el. Ha megfigyelembe vesszük azt a körülményt is, hogy a kiszabott 561 börtönbüntetés közül mindössze 81,7%-a menő része az ezen büntetésnemre ítéltéknek arra való helyiségek letartóztatási intézetek hiányában a törvényszéki fogházakban volt könnytelen kitöltési büntetését, 4,9% pedig járásbírói fogházakban töltötte ki, lehetetlen elzárkózni attól a követelménytől, hogy büntetési rendszerünket is már novellaris alkotás és javítás formájában bizonyos mértékben revideálnunk kellene. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk!)

Ez egyúttal utal arra is, a mi talán szintén tervbe van véve, hogy a fegyház-büntetés minimumát le kell szállítani. A börtönbüntetést egyáltalán eliminálni kellene, mert épen az utóbb említett adatok ennek a kívánságnak a helyességét egész mértékben kimutatják. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

De t. ház, a büntetési rendszer reformjáról szólva, nem zárkozhatom elegy másik, ennél talán még gyökeresebb szempont hangoztatása elől sem, azért, mert pártom tradícióihoz hű kívánok maradni ebben a tekintetben is, és rámutatok arra, hogy a pártom már a büntető-törvénykönyv megalkotása alkalmával a halálbüntetés eltörlése mellett foglalt állást. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Az időt és alkalmat arra, hogy e kérdés

részleteibe mélyedjem, elérkezettnek nem tartom, de azt hiszem, hogy annak magasabb igazságszolgáltatási és etikai fontosságát és igazságát mindenki elismeri, és csak arra mutatok rá, hogy az állam maga nem utánozhatja az általa büntetéssel sújtottakat. (Igaz! a szélsőbaloldalon.)

A mi abüntető törvénykönyvnek anyagi intézkedéseit illeti, rámutatok arra, hogy a hatóság elleni erőszak büntetésének leszállítása elodázkatlanul sürgős szükség. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon) és pedig nem csupán azért, mert a büntetési minimum túl magas. Ha népünknek temperamentumát vesszük tekintetbe, különösen ha rámutatunk arra a körülményre; hogy a mi hatósági szervezetünk mellett a túlkapások nagyon is gyakoriak a hatóságok részéről. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) ha nem tévesztjük szem elől azon körülményt, hogy a törvény maga sem állapítja meg szabatosan a hatósági kategóriákat és így az aránytalanságokra annál nagyobb ter nyílik, akkor ezen szempontból való sürgős-ségét a reformnak kétségbe vonni nem lehet annál kevésbé, mert a bűnügyi statisztika e tekintetben ismét nagyon becses adatokkal szolgál, nevezetesen a 92. §, a rendkívüli enyhítő szakasz alkalmazása szempontjából.

Az 1900 ról szóló jelentés szerint összesen 1032 ítéletben alkalmaztatott a 92. § a a büntető-törvénynek és ebből 921 esetben, vagyis az alkalmazás összes eseteinek 89%-ában épen hatóság elleni erőszak esetében nyert alkalmazást, kétségtelen tanúbizonyosságul annak, hogy maguk a bíróságok is drakólik szigorúnak tartják ezen delictum büntetését (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Hogy a minősített lopás egyes esetei milyen szigorúan vannak törvényünkben sújtva, az — azt hiszem — annyira átment a köztudatba, hogy azzal nekem behatóbban foglalkoznom nem szükséges.

Azonban mondtam, hogy nemcsak anti-qualva van a jogélet szükségéi által a büntető-törvénynek sok intézkedése, de az élet teremtett sok oly esetet, melynek büntető-jogi megtorlás aia vonása szinten elengedhetetlen szükség. Ezek közül én csak kétfőre mutatok rá. (Halljuk!) Az egyik a család vagyonaátruházásnak büncselekményre minősítése, mert hiszen azt tapasztaljuk, hogy esődön kívül a megkárosított hitelezőknek át nyílik alkalmuk, hogy ezen cselekményt megtorolják. A másik, modern életünknek egyik erkölcsi kínóvása, a leányelbűvés esete, melynek sújtását a t. igazságügyminiszter ur a novella keretében szintén megígérte. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Meggyőződésem szerint azonban a reform nem terjedhet ki csupán a büntettekről és vétségekről szóló törvényre, hanem fel kell ölelnie a kihágások egész rendszerét, mert e tekintetben abban a helyzetben vagyunk, hogy oly tömegével állunk szemben részint a törvény, részint a miniszteri rendeletek, részint a statumok által kreált kihágásoknak, hogy azokban eligazodni immár alig lehet. Ezen tömkelegben való tájékozás lehetetlensége a dolog természete szerint maga után vonja azt, hogy a büntető eljárás alá vont eseteknek aránytalanul exorbitáns nagy száma, mint a statisztika is bizonyítja, épen a kihágási esetekre vonatkozik. Különösen azért kívánom ezt hangoztatni, mert meggyőződésem szerint, eltért a kormány politikája attól a helyes elvtől, mely az igazságszolgáltatás és a közigazgatás kettéválasztását tűzte ki czélul.

A kihágási esetek elbírálása túlnyomó nagy részben a közigazgatási hatóságok hatáskörébe van utalva és tagadhatatlan, hogy ezen közegeknek az eljárása egyáltalán nem megnyugtató a jogbiztonság

szempontjából, s hogy igen sok visszaélésre nyit tág teret, hiszen a szegény nép köréből minduntalan hallunk panaszokat és kapunk megkereséseket: legyünk rajta ezen sérelmek minél sürgősebb orvoslása. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) E tekintetben én megint oly évrre hivatkozom, melylyel szemben vitatkozni nem lehet, t. i. a statisztika tanulságaira. Ezekből kitűnik, hogy 1900 dik évben elíteltetett összesen 403.054 egyen, (Mozgas a szélsőbaloldalon.) ebből közigazgatási uton 322.789, vagyis az összes elítélteknek 80%-ai Ez, azt hiszem, minden további érvelést feleslegessé tesz és kétségtelenül bizonyítja, hogy itt bajnak kell lenni. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

De ugyanez a szempont irányadó a jogszolgáltatás s egy másik ágánál is, mely kapcsolatos a büntetőigazságszolgáltatással, mely ugyan nem a közigazgatásihatóságok kezében van, hanem meghagyatott a bíróság kezében, melyről azonban, hogy reformálni akarna az igazságügy miniszter ur, én még nem hallottam, s ez a jövődeki eljárás. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.)

Holnár Jenő: Valóságos zsarolás!

Sakonyi Samu: Az anyagi részről én most nem kívánok beszélni, csak rámutatok arra, hogy a büntető igazságszolgáltatásnak egyik ága ez is, és míg maga a büntető perrendtartás a modern jogelveknek megfelelő módon kodifikáltatott, ez az ága meghagyatott a bíróságok kezében, de abban a régi, vizízünelőtti botrányos állapotban, a melyben az abszolutizmus idejéből reánk származott. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) E tekintetben ismét a statisztika tanulságaira mutatok rá, a melyek szerint 1900-ban jövődeki kihágás miatt 2684 befejezett ügyben 2231 esetben, tehát az összes esetek 83%-ában, mondattott ki marasztaló ítélet. Ha ezzel szembevetjük azt, hogy a büntető igazságszolgáltatásnak más ágában a marasztaló ítéletek száma mindössze 22%, akkor nyilván áll előttünk az a tanulság, hogy a pernek azon eljárási neve szerint, hol a védelem garanciája, a szóbeliség és a közvetlenség nyitva áll, az elítélések száma sokkal csekélyebb, míg ott, hol ezek a garanciák hiányoznak, hol a közvetlenség nincs meg, hol a pénzügyi közegek, tehát érdekelt tényezők részéről lefolytatott vizsgálat alapján teljesen az írásbeliség szerint jár el a bíróság, az esetek túlnyomó nagy száma végződik a marasztaló ítélettel. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Még csak egy pár szempontot legyen szabad felemlíteni. (Halljuk! Halljuk!) A büntető perrendtartás, a mióta érvényben van és üdvös hatását tagadhatatlanul érezteti, nem szolgáltatott nekünk még annyi adatot, hogy azok alapján az e téren létező hiányok orvoslásához foghatnánk, azt elismerem, azonban mégis rá kell mutatnom néhány olyan anomáliára, melyet elhallgatnom nem lehet. Mikor a másodfokon általában véve kötelezővé tétetett a védelem, nem volt következetes a törvényhozás, hogy az első fokon is nem gondoskodott az általános védelemről. Egyik hiányának tartom a kifejtett gyakorlatnak azt, hogy míg a védelem az első fokon nincsen kötelezővé téve, a perorvoslatot bejelentő, jogsegély nélkül magában álló feltől, a ki az elítélés következtében pláne még nyomottabb helyzetbe is kerül, azt követeli a bírói praxis, hogy a perorvoslatokat teljes jogászai szabattossággal nevezze meg. Ez olyan keptelenség és olyan komikus helyzetet teremt a gyakorlatban, hogy igazán leszállítja az igazságszolgáltatásnak még a méltóságát is. (Igaz! Ugy van a szélsőbaloldalon.) Egy különös anomália amely szintén a törvényben leli a gyökerét, az, hogy a járásbírók elé tartozó ügyekben

a másodfoku ítélet ellen bejelentett perorvoslat, a semmisségi panasz, a másodfoku bíróság, a törvényszék által nem fogadható el, hanem, előttem igazan érthetően okokból, amelyekre kielégítő magyarázatot nem találtam még az indokolásában sem a bünvádi perrendtartásnak, visszautaltatik az ügy az eljárás elsőfoku bíróságához, hogy az határozzon a perorvoslat elfogadása, vagy el nem fogadása tárgyában.

Ezekkel kapcsolatban még olyan körülményre kívánok rámutatni, a mely hozánk igen közel áll, nevezetesen a curiai bíráskodásnak már eddig is nyilvánvaló hátrányaira választási ügyekben. (Halljuk! Halljuk!) Tisztán gyakorlati szempontból kívánok szólni. Az egyik hátrány, hogy bár, a mint igen helyesen emelte ki a t. előadó ur, míg a jogegységnek egyik biztosítéka gyanánt az arra vonatkozó határozatok közzétételéről gondoskodik az igen t. miniszter ur, addig a jogegységet magában a választási bíráskodásban sem találjuk, mert azt tapasztaljuk az eddig rendelkezésünkre álló rövid időn belül is, hogy a két tanácsban két egymással ellenkező gyakorlat fejlődött ki. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) pedig ezekben az ügyekben, a melyek magának a törvényhozásnak összehalkotásait, teljességet illetik, a legkívánatosabb volna az egyöntetűség. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A másik az a hátrányos helyzet, a mely előállt annak következtében, hogy a kir. Curianak két tanácsa állandóan ezekre az ügyekre van lefoglalva ugyszólván beláthatatlan időnkig, a mi azután azt fogja előidézni, hogy az immár örvendetesen apadni kezdett restaneciák száma legyőzhetetlenül fog megnövekedni, a mi olyan fennakadást fog előidézni, a melynek jogszolgáltatásunkra való hátrányait kétségbe vonni nem lehet. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Meltoztassanak megengedni, hogy még csak a kezelő-tisztviselők egy jelentékeny részének aldatlan helyzetét említsem meg ebben a keretben, a melynek siralmas voltára már a t. előadó ur is rámutatott. A segédtelevkönyvvezetőkrol szolok. A segédtelevkönyvvezetőkkel ugy vagyunk, hogy míg az igazságszolgáltatás többi közegei egy-egy osztály keretében több fizetési fokozatra vannak beosztva, ezek státusában fizetési fokozat nincs, 8-9 evig kell várniok ezeknek a rendesen már családost alapotott tisztviselőknek, a mi segédtelevkönyvvezetők kinevezetnek, a hol azonban, mint már említettem, fizetési fokozat nincs, tehát megint hosszú időn át ugyanabban a sanyaru helyzetben kénytelenek szolgálatukat eltölteni. Ha mindezeket figyelembe vesszük, akkor t. képviselőház, kell, hogy eszünkbe jusson boldog emlékü Szilágyi Dezsőnek azon nyilatkozata hogy ő a segédtelevkönyvvezetők helyzetét csak idigle nesnek tekintti és körülbelül, — ha jól emlékszem — tíz esztendőtt alapított meg oly időnek, a mely időn túl az összes fugaló segédtelevkönyvvezetők televkönyvvezetők k fognak előlépni. Ez a nyilatkozat 1893-ban történt az 1893: IV. t. cz. megalkotása alkalmával, és most, ezen tíz esztendő végének közeledével, ott vagyunk, ahol voltunk ezen ígért megtétele alkalmával.

T. képviselőház! A törvényhozási reformok között a magánjognak kodifikációját említette utolsó sorban a t. előadó ur. Én nagy örömmel üdvözölöm magam és pártom részéről is, hogy immár a komoly megvalósulás stádiumába lépett ez a reform nemcsak a jogélet követelményeinek szempontjából, de nemzeti szempontból is, mert a jogegységnek megteremtése által a leghatásosabban vélem előmozdítani a nemzeti egységnek megteremtését és a magánjog-

nak kodifikációját véget fog vetni annak az állapotnak, a mely e tekintetben siralmasan áll fenn, hogy az ország egyes részeiben még ma is idegen jog, az osztrák magánjog érvényes. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) De természetes dolog, hogy ezzel sem lehet most részletesen foglalkoznom; nagyon is időelőtti volna. Csak egy körülményre kívánok rámutatni, a mely a jogos kritikát meggyőződésem szerint kihívja és ez az, hogy a magánjogi törvény tervezete is fen tartja, magában foglalja a hitbizományok intézményét, a melyeket pedig ellentétben állónak tekintik ugy a gazdasági, mint épen a nemzeti érdek követelményeivel. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

T. képviselőház! Már most méltóztassék megengedni, hogy nagyon röviden érintsem azokat a szempontokat, a melyek partállásomnál fogva teszik nekem lehetlenné, hogy az igen t. igazságügyminiszter ur költségvetését elfogadjam. (Halljuk! Halljuk!)

Mikor 1868-ban Horvát Boldizsár akkori igazságügyminiszter a nagyobb reformoknak sorozatát felemlítette, s a jogalkotások terére lépett, a 48-as szellemet említette mint olyant, a melylyel a megszakadt kapcsolatot az igazságügyi reformok terén is teljes mértékben helyre kell állítani. Ha ezt a kijelentést az azóta működött igazságügyi kormányoknak tevékenységével összevetem, azt tapasztalom, hogy egész nagy ágaiban jogéletünknek messze elmaradtunk a 48-as szellemtől. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) sőt azzal merőben kiengesztelhetetlen ellentétbe jutottunk. (Ugy van a szélsőbaloldalon.) Itt van, hogy mindjárt a legfontosabb, a szerintem legégetőbb kérdésre mutassak rá, a katonai bíráskodás kérdése. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Pichler Győző: Erről beszéljen főhadnagy Szabó ur!

Bakonyi Samu: Általánosan ismert dolgok ismertetésével nem hozakodom elő, csak arra mutatok rá, hogy a most érvényben levő katonai anyagi büntető-törvény, valamint az eljárás maga messze elmult, abszolút időkből származik, amelyeknek főtörkévése volt a magyar nemzetnek teljes elnyomása.

Nessi Pal: Azért szeretik annyira és dédelgetik!

Bakonyi Samu: Kijelentem, t. képviselőház, hogy én és — a mint az igazságügyi viták lefojásából ismerem — pártom e tekintetben azt a radikális álláspontot foglalja el és én ma is ennek kívánok kifejezést adni, hogy az allampolgárok között a büntető igazságszolgáltatás és egyáltalában a jogszolgáltatás szempontjából külön kategóriákat felállítani karhozatos dolog. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) És épen azért azt kívánom a magam részéről, hogy mindazon ügyekben és mindazon deliktumokra vonatkozólag, a melyek nem kizárólag a katonai fegyelem és a katonai alárendeltséggel függnek össze, mindezekre nézve léptetessék életbe az allampolgároknak egyver alatt szolgáló kategóriájára nézve is az általános kötelező büntető-törvénykönyv és a bünvádi perrendtartás. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Nagyon jól tudom, t. képviselőház, hogy ez idő szerint ennek a hangoztatása betöltetlen kívánság fog maradni, ez azonban természetesen nem szüntetheti meg a mi pártunk részéről felszólalóknak azt a kötelezősége, hogy sürgessék a reformnak ilyen értelmű, ilyen irányú megvalósítását. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Mert ezt kívánja a törvény előtti egyenlőségnek az az elve, amely tulajdonképpen törvénybe van iktatva, mely azonban ime épen a legerhesebb honpolgári

kötelességet teljesítő polgárokra nézve nincs életbeléptetve, sőt lehetlenné van téve az abszolút időkből származó önkényuralom szelleme által áthatott intézményekkel. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Pichler Győző: Ezt különben Plósz tudja legjobban! (Derűtség.)

Bakonyi Samu: Különb t. képviselőház, rámutatok arra, hogy a most érvényben levő katonai perrendtartást és büntető-törvénykönyvet a közjogi alapon álló párt és az annak kebeléből kikerülő kormányok is minduntalan olyannak tekintették, a mely tarthatatlan, és a melyet a modern jog elvei szerint kell reformálni. E tekintetben az ígéreteknek, a hiábavaló, megoldhatatlan, megvalósíthatatlan ígéreteknek egész hosszú sorozatával állunk szemben. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Sajnálom, hogy az igen t. miniszterelnök ur nincsen jelen. Kedves ifjúkori emléket elevenítenék fel előtte, amikor eszébe juttatom, hogy 1868-ban ő volt a központi bizottság előadója, a mikor Horvát Boldizsár igazságügyminiszter a katonai bíróságok hatásköréről szóló törvényjavaslatot a ház elé terjesztette. Ez a törvényjavaslat, csak a hatáskörre vonatkozott. Nem is volt kielégítő. De a vita keretében nem kisebb ember, mint Deák Ferencz, hangoztatta azt, t. képviselőház, hogy a reformnak gyökeresebbnek és általánosabbnak kell lenni. Az igazságügyminiszter a vitában elhangzott érvek hatása alatt előbb a tárgyalásnak másnapra halasztását kérte, azután visszavonta a törvényjavaslatot, és akkor az le is került a napirendről. Azóta megjelent az a különböző választérlatokban, költségvetési vitákban és legutóbb valahára a trónbeszédben is, hogy a trónbeszéd nyilatkozata talán bizonyos mértékben megnyugtató kelthet bennünk az iránt, hogy ez végül a megvalósulásnak valami közelebbi stádiumába fog jutni. (Égy hang a szélsőbaloldalon: De sok trónbeszédben fog még az megjelenni!)

Ayonban már most jelzem, t. képviselőház, hogy az ezen reformjavaslatl szemben, ha az ezen ciklusban csakugyan idekerül, jentartjuk magunknak az akció teljes szabadságát és azt az első sorban abból a szempontból fogjuk bírálat alá venni, hogy mennyiben valósítja majd meg ezen törvényjavaslatnak a rendszere az állam igazságügyi felségjogát és a magyar államnak ezen felségjogban megnyilatkozó önállóságát. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Mert ime, t. ház, ez is egyik ága a mi jogéletünknek, a mely kézzelfoghatóan mutatja azt, hogy nem érvényesülhet a magyar állam szuverenitása az igazságügyi felségjog gyakorlásában sem. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Valahányszor mentgették magukat az igazságügyminiszterek ezen reformnak kesése miatt, mindig azt kellett nekik felhozni, hogy az nem tőlük függ. Maga Szilágyi Dezső is azt mondta, hogy e kérdésben ő csak jogtanácsosa a hadügyi kormányoknak és a két honvédelmi miniszteriumnak.

Lengyel Zoltán: Vajjon mennyi fizetést huznak azok a jogtanácsosok?

Bakonyi Samu: Azt hangoztatta az igen t. igazságügyminiszter ur is, hogy ennek át kell menni a közös hadügyminiszterium és a másik állam honvédelmi kormánya retortáján és csak azután kerülhet ő általa a törvényhozás elé.

Egy másik intézmény, t. képviselőház, — a mi állami önállóságunkra sérelmes — igazságszolgáltatásunk rendszerében s konzuli bíráskodás. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Azért tartom szükségesnek ezt felemlíteni és azért nem egészen megszesező ez a mi feladatunktól, mert, mint méltóztatnak tudni, ezen törvény hatálya a

az életbelépéstől tíz esztendőre szól és mivel 1898. január 1-én lépett életbe, nagy valószínűséget kell látni a tekintetben, hogy ennek az országgyűlésnek kell majd ismét foglalkoznia e kérdéssel. Hatalmas, magas színvonalu vita folyt le e kérdésben 1891. Én, természetesen, annak az eredményeit itt feljuttani, nem akarom csak rámutatni arra, a mit mindenki tud, hogy ez az intézmény, az igazságszolgáltatásban a külföldön, a keleten tartózkodó magyar honpolgárokra nézve közös ügyet létesített; rámutatok arra, hogy a közös kormány által kinevezett konzulok bíraskodnak az első fokon, bár megalkotásakor vegyesnek nyilvánított, lényegileg azonban közös intézmény, mint másodfoku bíróság gyakorolja az igazságszolgáltatást a Konstantinápolyban székelő konzuli főtörvényszék által; rámutatok arra, t. ház, hogy a létező törvény ezen konzuli főtörvényszék bírának és elnökének kinevezésére organikus befolyást biztosít a közös külügyminiszternek, sőt biztosítva van ez a másik állam igazságügyi miniszterének is, az elnök és még a magyar főbírók kinevezésére sem lehet a magyar kormány kizárólagos befolyással; rámutatok arra, hogy ezen intézmény ügykezelési nyelve nem a magyar állam nyelve, hogy a magyar honpolgárokra vonatkozó törvénykezésből a magyar állam nyelve ki van zárva. (Igaz! Ugy van)

Ez, t. képviselőház, mind olyan sérelem, mely elodázhatatlanná teszi annak felismerését részünkről, hogy a midőn élénk kerül eme állapot megújítására vonatkozó előterjesztés, ezen szempontokból tekintünk e kérdést. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon)

De, t. képviselőház, kifejezésre jut magában anyagi büntetőtörvénykönyvünkben az a, meggyőződése szerint és pártom felfogása szerint is kárhuzatos államjogi kapcsolat, melyben Ausztriával élünk. (Ugy van! a szélsőbaloldal.) midőn a büntetőtörvénykönyv 127. §-a büntetőjogi szankezió alá vonja az Ausztriával fennálló államjogi kapocs elleni agitációt, súlyos büntetés alá veti azokat, kik ezen államjogi kapcsolat ellen esetleg a hatalyosabb eszelekvés terére lépnek. Ez a szellem az, t. képviselőház, a mely befurakodott a 48-as alkotások eszme-egységébe, mikor kitört azokból még a bűnvádi perrendtartás terén is egy hatalmas, nagyértékű biztosítékot: a sajtószabadság általános elismerését, mikor megalkotta a bűnvádi perrendtartás életbeleptetéséről szóló törvénynek 16. szakaszát, a mely a sajtó után elkövetett eszelekmények egész sorozatát kivette az esküdtbírók hatásköréből. (Igaz! Ugy van: a szélsőbaloldal.)

Az azóta lefolyt jogi élet pontról pontra igazolta az ellenzéknek ezen rontó változással szemben elfoglalt álláspontját. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldal.) Én azt a harcot most feljuttani nem akarom, csak arra kívánok rámutatni, hogy ime ez az a szellem, t. képviselőház, a mely lehetlenné teszi állami életünknek még azon ágában is, a melyet úgy jelöltem meg igénytelen beszédem elején, hogy ebben volna még állami életünk minden ágai közül leginkább lehetséges a magyar állam önállóságának kifejtése, ennek érvényesülését, mert lehetlenné vált az a mellett a politikai rendszer mellett és azon a közjogi alapon, a melyet a t. többség és a t. kormány elfoglalt. Épen azért, noha kijelenthetem azt, hogy mikép a multban, úgy a jövőben

is az én pártom ott lesz a tárgyilagos kritikában és ott lesz a tevékeny közreműködésben, ha arra neki alkalom adatik, nagy sajnálatomra az igazságügyi tárca költségvetését pártállásomból és az elmondottakból kifolyólag nem fogadhatom el. (Hosszszantartó élénk éljenzés és taps a bal- és szélsőbaloldalon. Szónokot számosan üdvözlik.)

NAPI HIREK.

A g. kath. nagyhét istentiszteletei.

Ma Nagy-Csütörtökön: reggel 8-kor szentmise, este 6-kor az Úr Jézus szenvedéseiről szóló evangéliumok felolvasása. Nagy-Pénteken d. e. 9 órakor „Királyi imaórák”, d. u. 3-kor gyászvecsernye, az ur jézus sirbatételének emlékezete, predikáció; ezután a legméltóságosabb oltári szentseg kitétele a szent sirba. Nagyszombaton reggel 6-kor szentseg kitétel, 9-kor szentmise, este 6-kor szentseg betétel. éjjel 12 órakor feltamadási szertartás.

Kinek a lelkén szárad a kiontott vér?

A debreczeni véres pótvalasztásnak a vizsgálata még ma sincs befejezve. Annak idején kir. tan. Simonffy Imre polgármester langyos meleg nyilatkozattal akarta elűzni a debreczeni ribilliót, de a fevilágosításban a belügyminiszter nem nyugodott meg Ujában elrendelte a legszigorubb vizsgálatot, hogy kit terhel a tulságos fegyveres erő használata és következményeiert a felelősség? A vizsgálatot maga Puky Gyula vezeti. A választásnál szerepet játszott hivatalos közvegeket hallgatja ki, hogy végre tiszta legyen a nehéz kérdés, kinek a lelkén szárad a kiontott vér? Az bizony hagyott foltot a bukott kor es főispán és megfakult „klikk czimborasága” ugynevezett lelkén is.

Bakonyi Samu beszéde.

Bakonyi Samunak, a debreczeni második választó kerület Kossut-párti országgyűlési képviselőjének a nagyhatalásu első parlamenti beszédét mai számában teljes szöveg szerint közöljük. A debreczeni polgárságot és a független vidéket a legközelebből érdekli ez a beszéd, a melynek teljes terjedlem szerinti közlése miatt lapunk egyéb rovatait mellőztük és rövidítettük meg. Hisszük, hogy lapunk olvasó közönsége, tekintettel a beszéd nagy érdekűségére, megnyugszik ebben.

A városi hivatalos órák.

A ma reggel megjelent „Szabadság” lapnak „A hivatalos órák” czimű vezércikkében a városi tisztviselők s illetve hivatalfőnökök ellen irányuló közleményeire illetékes helyről nyert fevilágosítás után a következőket közöljük: Soha nem fordult még elő, hogy valamelyik városi hivatalfőnök avagy főtisztviselő haesak egy napra távozott is el a városból: engedélyt ne kért volna az illetékes felettes hatóságtól, vagy azt be ne jelentette volna. Tekintettel arra, hogy bár egyes tisztviselők — már elfoglalt hivatali állásuknál fogva, kényszerítve vannak, hogy hatáskörükhöz tartozó teendőiket hivatalos

szobájukon kívül pl. gazdaságba, légszeszgyárban, kórházban, szegényházban, színházban végezzék s azoknak működését ellenőrizzék: alaptalan a cikkbeu foglalt azon gyanusítás és ráfogás hogy némelykor napokig sem képesek őket hivatalos helyiségeikben megtalálni, mert épen Debreczen város tisztikaráról nem mondható az, hogy hivatását a hivatalos órák betartásával is nem a legnagyobb buzgósággal teljesitene. Eltekintve a hetenként 3-szor tartott tanácsülésektől, többszöri szakbizottsági üléseken való résztveteltől s az előbbemlitett elfoglaltságtól, talán épen a városi tisztikar az egyetlen ilyen hatóság, mely annyira előzékeny az ügyfelekkel s a mely nem zárkózik el a közönség óhaja elől. Maskülönben is a 4 fogalmazási szakmában levő tisztviselőket — nem lehet a kezelő hivatalnokokkal és az órára dolgozó mesteremberekkel összehasonlítani, mert nem az a fontos, hogy reggel 9—12-ig, délután 3—6-ig üljön hivatalában, hanem az, hogy teendőit pontosan elvégezze.

Az ökörmezői képviselőválasztás.

Az ökörmezői képviselőválasztás ügyében a kuria elrendelte a vizsgálatot. A debreczeni tabla elnöke a vizsgálat megejtésével Naszády Iván táblabíró bízta meg, a ki a jövő hó elején a helyszínere megy a vizsgálat foganatosítása végett.

Meghívás.

A honvedemlékek és szabadságmélek létesítése tárgyában alakított bizottság 1902 évi ápr. hó 25 napján, azaz Pénteken d. u. 5 órakor a városháza nagytermében ülést tart. Tárgyak: 1. Tóth András szobrász jelentése a szabadságszobor ércbeöntése tárgyában. 2. A szobor talapzatára alkalmazandó tabla feliratának megállapítása. 3. A szobor leleplezési ünnepségnek rendezése.

Debreczeni rövid hírek.

Egy gyorsvonattal kevesebb. A május 1-től érvényes ujmenetrend szerint, az a gyorsvonat, a mely Budapestről este 6 óra 26 perczkor érkezet Debreczenbe s innen Szatmárig ment tovább, május 1-től csak Debreczenig közlekedik. Viszont a Szatmárról reggel 6 óra 42 perczkor induló gyorsvonat május 1-től ugyancsak Debreczenből indul B.-Pestre. Szóval: Debreczen—Szatmár és M.-Sziget között egy gyorsvonat közlekedése be lesz szüntetve. Debreczenés Szatmár forgalmara károsan hat ki ez a változás ezért e menetrend változás ellen a kereskedelmi és iparkamara. sürgős feliratot intézett vasuti miniszterhez

Megkéselt rendőr. A csapó-utcai kenyérsoron összeverekedett két kofa. Névszerint Abel Julesa és Kiss Julesa kofak. Midőn Nagy Balint rendőr a botrankoztatók közé lépett, ekkor rátámadt a két kofa, sőt a Kiss Julesa tizenkétéves fia bicskájával könnyen megszurta a rendőrt, a ki a három garázdát a bűnügyi osztályra kísérte fel.

Premier kerékpár 1902.

Legidősebb és kipróbáltabb jelű. Modern finom kiállítás. **Katalogus ingyen.** **Katalogus ingyen.** Premier-Werke, Eger (Csehország.)

Darvas Testvérek

dusan felszerelt női és gyermek felöltő áruházában Debreczen, főter. Hungaria kávéház mellett. **Ujdonságok női és gyermek felöltőkben, nap és esernyőkben, blousok, övök és nyakdiszek nagyválasztékban**

feltűnő olcsó árak mellett beszerezhetők.

Nyomtatott Hoffmann és Károlyi Könyvnyomdájában Debreczen, a főter. Hungaria kávéház mellett.

APRÓ HIRDETESEK.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajdusági pedró” használata által. Egy doboz 40 ft. Kapható Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszerárában, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerésznél H. Szoboszlón

Kútúróknak lakatosoknak, kovacsoknak különféle szerszám és használható ócska vasak üzlet feladás miatt minden elfogadható áron eladók. Ugyanott egy esztergapad teljes lakatos műhely berendezés ócsón kapható. Piacz-u. 26.

Valódi uradalmi tea vaj kilóként 1 frt 20 krért kapható Felegyházi János fűszer üzletében a Piacz és Miklós u. sarkán.

A legujabb

női ruhaszövetek, delain, batist, zephir és mindenféle mosóruha kelmek

óriási választékban

raktárra érkeztek

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa utócai cégénél Kistemplom bazár.

Turul permetező.

A jelenkor legjobb

peronospora permetezője

javított alakban, 1902. Modell, fényesen kiállotta a próbát. Teljesen szilárd, rez alkatrészekkel egy perc alatt kivethető székárammal. Könnyű, jó és biztos munka.

Kapható

Kontsek Géza

magkereskedésében, Kossuth utca 7

Konyári Sóstó fürdő

megnyitás május hó 4 én.

Gyógyítja a görvély kórt s annak következményeit, u. m. csontszét, csontvelő lob, összezsugorodott izület stb. mindennemű köszvényes, csúszos bántalmakat, bármiféle bőrbajokat, továbbá sápkór, máj, lép, vese és belső daganatokat, különösen női és férfi bajokra legkitűnőbb hatásu.

Fürdő-orvos: **Dr. Móricz Ernő** pocsaji tb. járás-orvos.

Jól berendezett lakások, előkelő vendéglők (kitűnő ételek és tisztán kezelt italok, személyes felügyeletünk alatt allanak) és a mi fő, igen mérsékelt díjszabások mellett, rendkívül figyelmes kiszolgálásban részesülnek a t. fürdővendégek.

Vasuti állomás: Hosszupályi, Debreczen—N.-Létai vonalon. Posta és távirat állomás helyben. Minden vonat érkezésnél kocsik allanak rendelkezésre.

Tisztelettel a **Konyári Sóstó fürdő vállalat** igazgatósága.

LÓVERSENY.

Belépti jegyek a f. hó 26-án szombaton és 27-én vasárnap Debreczenben tartandó lóversenyekre Szent-Királyi Tivadar ur műipararu kereskedésében (városbáza épület) kaphatók. Az előjegyzett pályoly és egyéb belépti jegyek e hó 24-én (esütörtökön) esteli 7-ig ugyanott kiváltandók, mert a ki nem váltott jegyek azontul másoknak adtnak el. Eladott jegyek többé vissza nem váltatnak. Ugyanott a tribüne rajza tájékozással szolgál. **Helyárak:** egy napra: pályoly (4 ülésel) az I. vagy II. sorban 16 kor. Zartszek 2 kor. Ülőhely 1 kor. Állóhely 40 fillér. Lovasjegy (a pályolykör belsejébe) 4 kor. **Belépti jegy a tribüne előtti terre egy napra 6 kor., két napra 10 kor.** Tribüne előtti terre szóló belépti jegy a tényleges szolgálatban levő katonatisztek, tiszthelyettesek és önkéntesek számára egy-egy versenynapra 4 kor. Versenyszorozatok (program) egy példány ára 20 fillér, ezek Szent Királyi Tivadar ur kereskedésében és a m. kir. főtőzsdeben lesznek kaphatók. **Totálisateuron való fogadások 5—10 koronas tételekkel, csakis a versenynapokon a gyepen eszközölhetők.** Kellemtelenségek elkerülése végett figyelmeztetik a versenyeken résztvevő közönség, hogy **belépti jegyét láthatólag viselni sziveskedjék. Bővebben a versenyekre vonatkozó hirdetésekéből értesülhetni.**

Megérkeztek

a legjobb tavaszi ujdonságok

női divatszövetekben

Bluz selymekben, Tennis, Chiné és De laine szövetekben, napernyőkben

Szabó Lajos fiai cégénél

Debreczen. Rózsater.

Legolcsóbb

bevásárlási forrása a

VASÁRU

és konyhafelszerelési cikkeknek.

Nánássy Lajos

vasüzlete, főtér. Keresk. és Iparkamara épület 69 szám.

Ahol a tisztviselők, tanárok és vasutasok % engedményben részesülnek. — Kereskedők, iparosok és földbirtokosok részére a legolcsóbb napi folyó árakat számítom.

Mészáros Miklós

m. kir. szabad. osztálysorsjegy-főelárusító

Budapest, VIII., József-körút 22—24. sz.

Ajánlja a m. kir. szab. osztálysorsjegyek közvetlen beszerzését főelárudájából

$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{1}$	Küzás május 22 és 23-án
1.50	3.—	6.—	12.—	

Megrendeléseket czélszerűségeből postautalványon kérem.

szőlő peronoszporája ellen

való védekezéshez legjobb anyag a **Dr. ASCHENBRANDT-féle**

Bordói-por.

Leszállított ára Budapesten:

50 kilogrammos zsákokban a kilogramm 60 fillér

10 és 5 kilogrammos zsákokban a kgr. 64

Használata olcsóbb, biztosabb, a levélhez jobban tapad, mint a rézgálicz, a permetezőt sohasem dugítja.

A magyar óvári m. kir. gazdasági akadémia növényélettani állomása kísérletének fényes eredménye. számos magyar gazda bizonyítványa bárkinnek díjtalanul megküldetik.

bordói por ezenkívül kitűnő eredménnyel használható a burgonyavész ellen, gyümölcsfák permetezésére, gabonacsávázásra és baromfióllak fertőtlenítésére.

Megrendeléseket elfogad a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete,

Budapest, V. Alkotmány-u. 31 sz.

Viszontelárusítók kerestetnek!